

MİTROFANOFF BAKIMI

Mitrofanoff cerrahi olarak alt abdomen, umblikus, apendiks veya ilial segmentten (monti prosedürü) kateterize edilebilir bir kanal oluşturularak cilde ağızlaştırılma prosedürüdür. Tek yönlü oluşturulmuş bir valvdir. Aralıklı kateterizasyon ile mesanenin boşaltılması sağlanır. Tek başına yada mesane büyütme ameliyatı ile birlikte yapılır.

İŞ BÖLÜMÜ Mitrofanoff bakımı hemşirenin sorumluluğundadır. Hemşirenin sağlık ekibinin diğer üyelerine bilgi vermesi gereken konular; - Gelen idrarın miktarı, rengi, görüntüsü - Kanalin görüntüsü - Kanal ve çevresindeki cilt bütünlüğünde değişiklik İşlem için gereken malzemeler hazırlanır. Hastaya özel gerekebilecek malzeme olup olmadığı sorgulanır.	MALZEMELER OPERASYON SONRASI İLK DÖNEM - Antiseptik solüsyon - Gazlı bez - Koruyucu örtü - Atık torbası - Eldiven - İdrar torbası
İŞLEM BASAMAĞI - Bakım için uygun zamanı bekleyin. - Uygulama için gerekli malzemeyi hazırlayın. - Aileye/ çocuga uygulama hakkında görsel materyaller kullanılarak bilgi verin. - Çocuk için rahat bir ortam sağlayın. - Ellerinizi yıkayın. - Koruyucu örtüyü hastanın kıyafetlerini ve yatağını koruyacak şekilde, uygulama yapacağınız bölgenin altına serin. - Eldivenlerinizi giyin.	AÇIKLAMA - Bakıma uyumu kolaylaştırır. - Zamanın etkin kullanılmasını sağlar. - Anksiyeteyi azaltır ve hastanın/ailesinin bakıma katılımını artırır. - İşlemin yapılmasını kolaylaştırır. - Mikroorganizmaların taşınmasını önler. - Mikroorganizmaların çevreye temasını önler. - Mikroorganizmaların geçişini önler.

<ul style="list-style-type: none"> - Varsa tüp çevresindeki pansumanı nazikçe çıkartın. - Tüpün çevresini gözlemleyin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cilt travmalarından korunur. - Düzenli değerlendirme ile erken dönemde gelişebilecek sorunlar belirlenir.
<p>Kritik Karar Noktası Ameliyat bölgesinde kızarıklık, şişlik, akıntı, dikişlerde (gerginlik, kopma) sorun olup olmadığını kontrol edin.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Tüpün çevresini antiseptik solüsyonlu tampon ile temizleyiniz. - Kanal çevresini içten dışa doğru temizleyin ve her seferinde temiz bir gazlı bez kullanın. 	<ul style="list-style-type: none"> - Enfeksiyon gelişimini önler. - Enfeksiyon gelişimini önler.
<p>Kritik Karar Noktası Kanal çevresi kanama ve renk değişikliği, ciltte irritasyon, dermatit ve yara enfeksiyonu yönünden kontrol edilir.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Kullandığınız kirli malzemeleri enfekte atık torbasına atın. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mikroorganizmaların yayılmasını önler.
<p>Kritik Karar Noktası Uygulama alanı kuru olmalıdır. Cildin nemli olması mikroorganizmaların üremesini kolaylaştırır ve sabitleyicinin cilde yapışmasını önler.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Tüpü ve çevresini temiz gazlı bez ile kurulaşın. - Tüpün etrafına temiz gazlı bez koyarak flasterle sabitleyin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Enfeksiyon gelişimini önler. - Enfeksiyon gelişimini önler.
<p>Kritik Karar Noktası Enfeksiyonu önlemek için, katater pansumanı her gün ve pansuman kirlendikçe değiştirilmelidir.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Katater ve idrar torbasının bağlantıları kontrol edilir. - İdrarın sürekli drenajının sağlanması için sistemde tıkanıklık olup olmadığı kontrol edilir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bağlantıların ayrılması kontaminasyona ve enfeksiyona neden olur. - İdrar yolu enfeksiyonuna ve sızıntılara neden olur.
<p>Kritik Karar Noktası İdrar miktarında azalma olması tüpte tıkanıklık ve drenaj sisteminde sorun olduğunu gösterir. Tüp ve drenaj sisteminin açıklığı kontrol edilmelidir. Ayrıca hastanın hidrasyonu sorgulanarak yeterli sıvı alıp almadığı kontrol edilir.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - Tıkanıklık durumunda kullanılan kateterin boyutuna uygun miktarda (3-10 ml) serum fizyolojik ile kapalı sistem korunarak kateter girişim yerini antiseptik solüsyon ile silin. Kateteri alttan klempe ederek, irrigasyon solüsyonunu yavaşça mesaneye verin. - Mesane büyütme ameliyatlarından sonra ilgili hekimin istemine göre mesane sondasını klempe edin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kateterin tıkanmasını önleyerek drenajı sağlar. - Mesane alıştırmayı amacıyla yapılır.
--	---

Kritik Karar Noktası

İlk önce kısa aralıklarla klempe edilir. Daha sonra klemp kalma süreleri ve aralıkları çocuğun durumuna göre belirlenir. Klemp açıldığında boşalan idrarın miktarı, görüntüsü değerlendirilir. Klempe edilen süre içerisinde tüpte sızıntı, tüp çevresinde değişiklik, çocukta ağrı, distansiyon, huzursuzluk olup olmadığı değerlendirilir. Gerektiğinde hekime haber verilir.

<ul style="list-style-type: none"> - Kateter çekildikten sonra aralıklı kateterizasyona geçilir. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mesanenin belli aralıklarla boşaltılmasını sağlar.
---	--

KATETER ÇEKİLDİKTEN SONRA

MALZEMELER

- Kateter
- Suda eriyebilen jel
- Sabun (PH'ı uygun cildi tahriş etmeyen)
- Pamuk /gazlı bez
- Koruyucu örtü
- Atık torbası
- Eldiven
- İdrar boşaltmak için temiz bir kap

İŞLEM BASAMAĞI

- Kateterizasyon için uygun zamanı bekleyin.

AÇIKLAMA

- Bakıma uyumu kolaylaştırır.

Kritik Karar Noktası

Kateterizasyon 3-4 saatte bir aralıklarla yapılmalıdır. Gece yatmadan önce kateterizasyon yapılır. Sabah erken saatte yapılacak ilk kateterizasyon gece boyunca biriken idrarın boşaltılması için uygun zamandır. Kateterizasyon zamanına uyulmaması mesanenin boşaltılmamasından dolayı idrar yolu enfeksiyonlarına, üst üriner sistemin bozulmasına, çocukta ıslaklıklara ve mesane perforasyonuna neden olur.

<ul style="list-style-type: none"> - Uygulama için gerekli malzemeyi hazırlayın. - Aileye/ çocuğa uygulama hakkında bilgi verin. - Çocuk için rahat bir ortam sağlayın. - Ellerinizi yıkayın. - Çocuğun yaşına uygun pozisyon verin. Kateterizasyon hasta otururken, sırt üstü yatarken ya da ayakta uygulanabilir. - Koruyucu örtüyü hastanın kıyafetlerini ve yatağını koruyacak şekilde, uygulama yapacağınız bölgenin altına serin. - Eldiveninizi giyin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zamanın etkin kullanılmasını sağlar. - Anksiyeteyi azaltır ve hastanın/ailesinin bakıma katılımını artırır. - İşlemin yapılmasını kolaylaştırır. - Mikroorganizmaların taşınmasını önler. - Hastaya sırt üstü pozisyon verildiği zaman cilt kıvrımı daha az olur ve kateter daha kolay yerleşir. Hastanın mahremiyeti korunur. - Çevrenin kirlenmesini önler. - Mikroorganizmaların geçişini önler.
<p>Kritik Karar Noktası</p> <p>Hastanın kateteri yaşına, kilosuna ve kanal genişliğine uygun seçilmelidir. Kateter seçiminde, hastanın durumu (görme, el becerisi, hareketliliği, bilişsel fonksiyonları) ve ailenin isteği değerlendirilmelidir.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Kanal çevresini gözlemleyin. - Mitrofanof çevresini sabunlanmış pamuk/gazlı bez ile dairesel hareketlerle içten dışa doğru temizleyin. - Kullandığımız kirli malzemeleri enfekte atık torbasına atın. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kızarıklık, şişlik, kanama yönünden değerlendirmek erken dönemde oluşabilecek komplikasyonları önler. - Enfeksiyon gelişmesini önler. - Mikroorganizmaların yayılmasını önler
<p>Kritik Karar Noktası</p> <p>Kendinden jelli hidrofilik TAK (Temiz Aralıklı Kateterizasyon) katateri kullanılması pratiktir.</p>	
	
<ul style="list-style-type: none"> - Kateteri kanaldan içeri doğru nazik hareketlerle idrar gelene kadar itin ve geldikten sonra 1-2 cm daha ilerletin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kateterin hızlı itilmesi kanalı perfore ederek bozulmasına neden olur. Mesanenin boşaltılmasını önler.

<p>Kritik Karar Noktası</p> <p>Kateterin fazla itilmesi ile mesane duvarına temas ederek çocukta ağrı oluşmasına ve kateterin mesane içerisinde düğümlenmesine neden olabilir.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Kateterin dışarıda kalan ucunu boşaltmak için bir kaba koyun. - Gelen idrarın rengini, içeriğini ve miktarını değerlendirin. Aldığı ve çıkardığı sıvı izlemi yapın. 	<ul style="list-style-type: none"> - İdrarın çevreye kontaminasyonunu önler. - Çocuğun idrar miktarının 1cc/h/kg'den az olması yeterli hidrasyon sağlanamadığını gösterir.
<p>Kritik Karar Noktası</p> <p>Mesane büyütme ameliyatı ile birlikte mitrofanoff yapılmışsa kateterin çekilmesinden sonraki ilk dönemlerde hergün mesane kapasitesi kadar serum fizyolojik ile mesane yıkaması yapılır. Daha sonraki yıkama zamanı idrarla gelen mukus miktarına göre belirlenir. Mesane yeterli ve uygun aralıklarla yıkanmadığında; basilüri, mukus ve elektrolit dengesizlikleri, mesane taşı ve ileriki yaşlarda adenokarsinom gelişebilir.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Kateterden idrar gelmediği zaman kateteri yavaşça çekin. - Kullanılan malzemeler enfekte kirli atık kutusuna atın. - Hastaya rahat edebileceği bir pozisyon verin. - Malzemeleri toplayın ve bir sonraki kullanım için hazır bulundurun. - Eldivenlerinizi çıkartın. Bakım tarihini ve saatini yazın. - Ellerinizi yıkayın. 	<ul style="list-style-type: none"> - Enfeksiyon önlenir. - Mikroorganizmaların yayılmasını önler. - Hastanın dinlenmesi sağlanır. - İşlem sırasında kolaylık ve zamanı etkin kullanmayı sağlar. - Kayıt ve rapor etmede yasal zemin hazırlar. - Mikroorganizmaların taşınmasını önler.
<p>HEMŞİRELİK TANILARI</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Beden İmgesinde Bozulma - Etkisiz Başetme - Sıvı Volüm Eksikliği/ Fazlalığı - Ostomi Bakımına İlişkin Bilgi Eksikliği - Tanımlanan Rejime Uymada Güçlük - Boşaltım Fonksiyonunda Değişiklik 	<ul style="list-style-type: none"> - Akut Ağrı - Enfeksiyon Riski - Deri Bütünlüğünde Bozulma - Sosyal İzolasyon - Kanama Riski - Kendi Sağlığını Etkisiz Yönetme Riski
<p>PLANLAMA</p>	
<p>1. Beklenen Sonuçlar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kanal çevresi ciltle aynı renktedir. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Kanalın normal olduğunu, 	

<p>Cilt sağlam, tahriş yoktur.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hastaya/ailesine işlemi açıklayın. Hastayı/ailesini etkileşime girmesi ve soru sorması için teşvik edin. 	<p>enfeksiyon olmadığını gösterir.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hastanın/ailenin mitrofanoffu kabul etmesini, bakıma katılmaya istekli olmalarını sağlar.
<p>UYGULAMA</p> <p>İşlem basamaklarına göre uygulamayı yapın.</p>	
<p>DEĞERLENDİRME</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hastaya/aileye kanal çevresinde herhangi bir rahatsızlık olup olmadığını sorun. - Hastanın/ailenin mitrofanoff bakımına ilişkin eğitim gereksinimini değerlendirin. - Gelen idrar miktarı, görüntüsü, içeriği, kokusunu değerlendirin. - Ailenin kataterizasyona uyumunu değerlendirin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cilt tahrişi olup olmadığı, dokunun durumu belirlenir. - İşlemi anlama düzeyi belirlenir. - İdrarın görüntüsü berrak, açık sarı, kokusuz olmalıdır. Barsaktan mesane büyütme ameliyatı ile birlikte yapılmışsa mukus görülmesi normaldir. Aileye idrar miktarını değerlendirebilmeleri için, aldığı ve çıkardığı sıvı takibi öğretilmelidir. - Aileye kataterizasyonun önemi vurgulanır.
<p>Kayıt ve Rapor Etme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cildin durumu - Aşırı duyarlılık - İdrar miktarı, görüntüsü, içeriği - Mesanede dolgunluk / glob vezikale - Hastanın/ailesinin bakıma katılım düzeyi ve öğrenme gereksinimi kaydedilir. 	
<p>Beklenmeyen Sonuçlar</p>	<p>İlgili Girişimler</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Kateterizasyonda zorluk 	<ul style="list-style-type: none"> - Kateter esnasında zorlanma varsa darlık gelişme olasılığına karşı hekime başvurusu önerilir. Travmatik kateterizasyon, kanalın perforasyonuna ve daralmaya neden olabilir. Kateter takılması için zorlanmaz.

- Ağrı- Kramp	- Kateterin mesanede fazla ilerletilmesine bağlı olarak mesane tabanı/boynuna teması sonucu ağrı oluşabilir.
- Glob Vezikale	- Kateterizasyon zamanına uyulmaması sonucu mesanede fazla idrar birikmesinden kaynaklanır.
- Kanal çevresinde kızarıklık, tahriş, ağrı ve kötü koku olması	- Enfeksiyon ve akıntıdan kaynaklanmaktadır. - Cilt, cilt bütünlüğünde bozulma, cilt inflamasyonu, maserasyon ve enfeksiyon yönünden değerlendirin, hekime haber verin.
- Akıntı	- Kanal bölgesini kuru ve temiz tutun. - Daha sık bakım verin.
- Perforasyon	- Aralıklı kateterizasyon zamanlarına uyulmaması durumunda mesane perforasyonu gelişebilir.
- Hasta/ailesinin mitrofanoffu reddetmesi	- Hasta ve ailesini desteklemek amacıyla mitrofanoff destek grubundaki diğer hastalara yönlendirilir. - Hemşire ve diğer sağlık ekibi üyelerince yapılan yeterli bilgilendirme mitrofanoffu anlamayı ve kabullenmeyi sağlar.

HASTA/AİLE EĞİTİMİ

- Ailenin ve bakım vericilerin eğitime katılması, hastanın öğrenmeye hazır oluşunu kolaylaştırır.
- Mitrofanoff ve mesane büyütme ameliyatı kararı pek çok aile için zordur.
- Mitrofanoff açılması, ailelerle işbirliği gerektirir. Ailenin soruları cevaplandırılmalı, beklentileri netleştirilmelidir. Korkuları giderilmeli, duygusal destek verilmelidir.
- Hastanın/ailenin, mitrofanoffa bakmaya istekli oluşuna ve sorduğu sorulara göre öğrenmeye hazır olup olmadığına karar verilir.
- Bazı hastalar/aileler mitrofanoffu daha az duygusal sorun yaşayarak kabul eder, bazıları ise kabul etmez.

- Mitrofanofftan aralıklı kateterizasyon yapılmasının önemi aileye/çocuğa anlatılmalıdır.
- Mitrofanofftan kateterize edilmesi hem aileye hem de yaşı uygunsa çocuğa öğretilir. Bu konuda aileye bilgi verilmesi ve öneminin açıklanması gereklidir. Yaşı ve el becerisi uygun olan çocukların kendi kendine kateterizasyonunu yapması konusunda destek verilmeli ve çocuğun bu konuda öz bakımına katılımı sağlanmalıdır.
- Aile çocuğun beslenmesi konusunda bilgilendirilmeli, özellikle kilo alımı takip edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Atabek Aştı T, Karadağ A. (2012). Hemşirelik Esasları. Akademik Basın ve Yayıncılık, İstanbul.
- Başaklar C. (2006). Bebek ve Çocukların Cerrahi ve Ürolojik Hastalıklar, Cilt 2, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Ergun O. (2001). Çocuk Cerrahisi Ders Notları, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Tiryakioğlu S. (2011). Spinal Malformasyonlarda Nöropatik Mesane. Türkiye Kinikleri J. Nevroserg-Special Topics, 4(1);76-82.
- Törüner EK, Büyükgönenç L. (2012). Çocuk Sağlığı Temel Hemşirelik Yaklaşımları. Göktuğ Yayıncılık, İstanbul.
- Solmaz B, Ateş O, Hakküder G, Olguner M, Akgür FM. (...).Çocuklarda Mesane Ogmentasyonu: Erken ve Geç Dönem Sorunlar,Dokuz Eylül Üniv. Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi A.D DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi CiLT 23, SAYI 2, (MAYIS) 2009, S: 65 - 70
- About Kids Health
<http://www.aboutkidshealth.ca/En/HealthAZ/TestsAndTreatments/Procedures/Pages/Mitrofanoff-Catheterization-and-Care.aspx> Erişim Tarihi Ağustos 2012